

אור חדש

ירחון להפצת תורת הרב קוק ❖ גיליון מס' 7 ❖ מרחשוון תש"ע

משמעות שמותיו של הרב קוק

ישנו ספר נדיר ולא מוכר, הנקרא: 'שלוש דמעות'. שנכתב בשנת תרצ"ז ע"י הגאון רבי משה קולונברג זצ"ל, רבה של קהילת מיץ, ובתוכו מופיעים דברי הספד שנשא על גדולי ישראל שנפטרו באותה תקופה. בסוף הספר מופיע הספד ארוך ומעניין על מרן הרב קוק, ובו דברים יקרים המאירים את דמותו הנשגבה:

"כל יהודי נלבב יודע ומבין את ערך האבידה אשר אבדה בית ישראל בפטירת גאון וצדיק זה, איש אשכולות שהכל בו; תלמיד חכם מופלג, ירא שמים מרבים, ועניו גדול. איש שכל ימיו ושנותיו הקדיש לתורה ועבודה, לעם ישראל ולארץ ישראל. ר"מ בשיבה גדולה, ורודף צדקה וחסד, וגם יהודי לאומי נלהב בחיבת הארץ."

"טוב שם משמן טוב, ויום המוות מיום הולדו" [קהלת ז, א]. אותו השם הטוב קנה לעצמו הרב קוק, הוא לא החביא את עצמו בד' אמות של הלכה, אלא גם לעולמו יצא, להתרועע גם עם אנשים רחוקים מרוחו, למען האציל גם עליהם מרוח בינתו, רוח התורה והיראה, ועמד בנסיון, ונפטר בשם טוב באוהלה של תורה. "וזאת התורה אדם כי ימות באוהל" [במדבר יט] – ימות כשהוא אדם, באוהלה של תורה.

ובזוהר תרומה [קנח ע"ב] נאמר: אין התורה מתקיימת אלא במי שממית עצמו עליה, ומבטל עצמותו וכבודו, לטובת העולם וצרכי ישראל. וזאת קיים בעצמו הרב קוק, וזאת התורה תתקיים גם לאחר פטירתו, ע"י אותם שילכו בדרכיו ויקיימוהו בירו, ע"י הנפשות אשר עשה.

ושמו "אברהם" נאה לו כאברהם אבינו שכתוב בו "והוא יושב פתח האוהל כחום היום", אש לוהט סביבו, רשעים יתהלכון מסדום ועמורה, ואברהם עורנו עומד לפני ד', להזמין גם אלו האורחים לביתו, ואומר "יוקח נא מעט מים ורחצו רגליכם" מעבודה זרה, והאכילם והשקם ואח"כ אמר להם ברכו להקב"ה שאכלתם משלו. וכן עשה אברהם נפשות צדיקים, ובדרך זה הלך גם הרב קוק ז"ל.

ושמו "יצחק" מוכיח עליו, שאין חוצה לארץ כדאי הוא לו, והיה עולה תמימה, ואמר עליו על הרב קוק דלא אסתכל בצורתא דווא (לא הסתכל בצורת מטבע), בנן של קדושים [ע"י פסחים ק"ד].

והוא כהן לאל עליון, כמידת אהרון שהעיד עליו הכתוב [מלאכי ב' ו'] בשלום ובמישור הלך איתי, ורבים השיב מעוון.

(ונקרא) "קוק" (שמשמעותו בשפת האדיש היא לשון ראייה והבטה), הוא הרואה את הנולד, כי מקום מקלט לישראל הוא רק ארץ ישראל, לעם ישראל, ע"פ תורת ישראל, וזאת הייתה עבודתו בכל ימי חייו, עד היום האחרון. וכל מה שטרח הרב קוק לא טרח אלא להרבות ולהגדיל הישוב בארצנו הקדושה, ולמלאת חורבנה מאנשים יראים ושלמים אוהבי תורה ועבודת הקודש באה"ק, וידוע מאמרו שתקוותו שמאה יראים ההולכים בתורת ה' רבבה ירדופו, וקדושת הארץ תופיע הארת הקודש ורוח רוחני על כל הבאים מחוץ לארץ ספוגים ולעוטים מחלאת עבודה זרה בטהרה, ואיורא דארץ ישראל יחכימם לשוב ולחיות ברוח תורתנו הקדושה כראוי בהיכל מלך ארצנו הקדושה."

מעשה רב

"מזמן שעמדתי על דעתי התאוותי לקרוא את דברי הרב קוק זצ"ל ואת סגנונו המיוחד. געגועים חזקים תקפוני להכיר את שר התורה וענק המחשבה היהודית. תורה וחזיונות נבואה, נתיבות הלכה ושביילי האגדה, זרמי השכל והרגש בתורת ישראל, כל אלה התמזגו בתוכי באחדות פנימית.

כשזיכני צור ישראל לעלות לארץ ישראל, היה זה ערב שבת, עליתי מייד ירושלימה, ובאתי לבית הרב קוק. ישב שם בחור אחד בספרייה של הרב, ולמד. שאלתי: היכן הרב? אמר לי: הוא מכין עצמו לקראת שבת. חיכיתי בספרייה ועיינתי בספר. פתאום הופיע הרב. פנים בוערים כלהבה וקרני אור קורנים מהם. ברכתיו לשלום, והוא הזמינני לסעוד אצלו בשבת. ראיתי כיצד רבינו מתפלל בהתלהבות פנימית וקדושה עילאית. הרגשתי אצלו בשבת זו מעין עולם הבא. הוא הכניסני לעולם חדש. סעודת השבת בבית הרב נחרתה במוחי לנצח. שוחחנו בדברי תורה. הידיעות שלו בכל מקצועות התורה הפליאוני. לא הייתה שום שכחה לפניו.

מי שזכה להיות במחיצתו של רבינו הגדול ולהאזין לשיחותיו, נוכח לדעת שדבריו היו משולבים מהלכה ואגדה, תורת הנסתר וספרי מחקר. כל ספרות ישראל הייתה פתוחה לפניו כשולחן ערוך. רוח עילאית העלתה מתוך פיו הברקות וזיקי רעיונות קודש, וכולו שופע אור אל ליבות שומעיו, משרה איהו נועם עליון של קדושה וטהרה על כל מאזיניו" [הרב יהודה גרשוני, מובא בספר 'אוהב ישראל בקדושה', ח"ה, עמ' 80].

העלון יוצא לאור בסייע
'דבני שיר' – הדוכן שלך לספרי קודש ומוסיקה יהודית.
סניף ראשי: תחנה מרכזית ירושלים. פלאפון: 052-4797380

דבני שיר
תרבות יהודית מקורית

המעוררים

גניבה וצנזורה ב'יתד נאמן'

(תודה לר' אבישי אלבוים (מנהל ספריית הרמב"ם בת"א) על ששורר את תשומת הלב לדברים הבאים)

כתבה מעניינת שפורסמה בעש"ק נח במוסף של 'יתד נאמן', עוסקת ב"כמיהתו העזה של מרן הגר"ש שקאפ זצוק"ל לעלות ארצה להרביץ בה תורה". בראש הכתבה כותב מחברה, העונה לשם הספרותי 'הרב ב. הלחמי' כי מדובר "בתיעוד מרתק וראשוני [...] מסמך מרתק ובלעדי, תיעוד נדיר ממכתביו".

אלא שאותם גילויים ראשוניים, הופיעו לא מזמן במקום אחר. בקובץ 'המעייין' שיצא לאחרונה [], מובא מאמרו של שמריה גרשוני, שעבד זמן רב על אסיפת החומר ובירורו בכל הקשור ליחסים בין ר' שמעון שקופ לרב קוק ופרשת רצונו לעלות ארצה. מי שקרא את מאמרו של גרשוני, יודע היטב שלא ניתן לדבר כלל על נסיונותיו של ר' שמעון שקופ לעלות ארצה, מבלי לעטוף בהרחבה בראי"ה קוק וישיבתו 'מרכז הרב'.

אך ביתד נאמן אין סיכוי שיוזכרו את שמו של הרב קוק ח"ו, או את ישיבתו המרכזית. אם כן מציגים בפני הקוראים תיעוד "מרתק וראשוני" (כאשר הדבר היחיד שמתפרסם בו לראשונה הוא מכתב תמיכה ב'עיתור רבנים', שאינו עיקר הסיפור), וכמובן לא מספרים לו שהתיעוד הזה לוקה בחסר, בלשון המעטה - באשר מושמטות בו דמויות המפתח של העלילה: הרב קוק וישיבת מרכז הרב. באמת יש פה תיאור ראשוני ובלעדי, שאפילו ר' שמעון שקופ לא הכיר אותו...

אבל מה לעשות, שאחרי כל האמור לעיל, עדיין יש מכתב אחד חשוב ששלח ר' שמעון שקופ לראי"ה בשנת תרפ"א ובו דיבר לראשונה על תוכניותיו לעלות ארצה, ואם משמיטים את המכתב כבר לא נותר הרבה "תיעוד ראשוני"?

אל דאגה, חבר הכותבים המקצועי של 'יתד נאמן' ושות' הינו בעל ניסיון רב בהתמודדות עם קטנות שכאלה: פשוט מצטטים את הדברי המכתב מבלי להזכיר ולו ברמז למי בדיוק כתב ר' שמעון שקופ את המכתב הזה.

ומה לעשות שוב, הלא גם הרב וינוגרד למרבה הצער מזכיר את הראי"ה קוק בכתביו הנוגעים לעניין. למשל, בהקדמת ספרו הוא כותב בעניין קרוב: "בחרנו בועד הנהלה באסיפה בבית הרב הראשי הגאון מוהרא"י קוק ז"ל" - ולכתוב מילים כאלה ב'יתד' הרי זה ייהרג ואל יעבור. מה עושים אפוא? פשוט מאד: מוחקים את המילים המודגשות, וקופצים מייד להמשך. כך זה נראה לאחר ה'תיקון': "בחרנו בועד הנהלה באסיפה, והגר"ד אבראמאוויץ נסע לאמריקא..."

היה ניתן לחשוב ש'יתד נאמן' עיין במקורות עצמם, שנדפסו זה מכבר (מלבד מכתב התמיכה בעיתור רבנים הנ"ל), ולא ייתכן שהכתב הנכבד של 'יתד נאמן' פשוט גנב תכנים וציטוטים מהמאמר הנזכר ב'המעייין' ורק הסתיר את מקורו.

אבל באה המציאות וטופחת על פנינו. אותו מכתב נזכר ששלח ר' שמעון שקופ לראי"ה בתרפ"א, צוטט בהשמטות ב'המעייין'. וראו זה פלא, גם ביתד נאמן הוא משום מה צוטט בהשמטות, ולא זו בלבד,

אלא שמדובר באותן השמטות בדיוק... אפילו לא אות אחת יתירה וחסרה. היכן שיש ב'המעייין' שלוש נקודות, יש גם ב'יתד'. היכן שמתחיל ונגמר הציטוט ב'המעייין', מתחיל ונגמר גם ב'יתד'. וחזקה שאם היתה נופלת ט"ס בציטוט שב'המעייין', מייד היתה נופלת ט"ס זהה ב'יתד'...

ניתן לשים לב, שבצילום כתי" של ר' שמעון שקופ שמובא בכתבה, ניתן לראות בבירור את דבריו בקשר ל"מורא" קוק שליט"א - כנראה שב'יתד' לא חששו שהקוראים הנאמנים שלהם ינסו לפענח בעצמם את כתב היד ליתר בטחון.

"הרב ב. הלחמי" [שלא הצלחנו להשיג את תגובתו עד כה] לא מעלה בדעתו שהשמטה של דברי ר' שמעון שקופ זצ"ל היא רק מבזה את ר' שמעון עצמו, כאילו אומרת: "אתה, הרב הנכבד אינך יודע מה מותר לכתוב ומה אסור. אני אעזור לך בעניין: הרב קוק זה אסור..." ח"ו.

להזכירכם, לפני שנים רבות, פרסמו יתד נאמן שקרים וסילופים וביזויים בקשר לרב קוק. גדולי ישראל, ובתוכם הגרי"ש אלישיב והגר"נ קרליץ, מחו כנגדם בתוקף ודרשו את התנצלותם. עד היום לא שמענו מפייהם התנצלות, וידוע דינו של מבזה ת"ח [לקריאה נוספת על הפרשייה ההיא - מומלץ לעיין בחוברת שהוקדשה לכך 'לכבודה של תורה', שנכתבה ע"י הרב אחרר שליט"א, רבה של שלומין].

אור הברק

חברת חדשה בהוצאת אור האורות

בימים אלו הוציא ארגון 'אור האורות' חוברת חדשה, 'אור הברק', על פעילות מרן הרב קוק ביסוד בני ברק, וקשריו עם מייסדה ונשיאה ר' יצחק גרשטנקורן זצ"ל. החוברת הינה תקציר מתוך ספר שלם ומקיף שעתידי לצאת לאור בחודשים הקרובים. בהקדמת החוברת, מופיעים הדברים הבאים:

"ראשית הרעיון להקמת בני ברק, נולד בראשו של איש-המעש ר' יצחק גרשטנקורן זצ"ל, חניך ישיבת לידא, שבראשה עמד הגאון ר' יצחק יעקב ריינס זצ"ל, מייסד תנועת 'המזרחי'. מתוך התגלותו וחניוכו באווירה של חיבת הארץ ושל תנועת 'המזרחי', יצר ר' יצחק את המושבה-העיר בני ברק במאמצים מרובים, מתוך מסירות נפש עילאית. גם בהיותו נתון במצבים קשים של פיקוח נפש, לא נרתע ר' יצחק ממטרת חייו הנשגבה: להתיישב בגבעות בני ברק, יחד עם חבריו המתנחלים. בעוז רוחו נתן ר' יצחק השראה לחבריו, שמסרו אף הם את נפשם על ישוב הארץ, ובחולשת המפקקים ברעיונו ראה גלגול עכשווי של חטא המרגלים.

יחודה של מושבה זו, היה בכך שכל מייסדיה היו יהודים חרדים. אהבת הארץ שבערה בליבם, הופיעה מתוך קדושה וטהרה, כפי רעיון 'המזרחי': ישוב ארץ ישראל בקדושה וברוח התורה. ואכן, רוב חברי המושבה בראשיתה השתייכו לתנועת 'המזרחי'.

המשך בעמ' הבא

חדשות ועד כוונים

מאמרי ליבה במשנת הרב קוק/ בעריכת הרב חגי לונדין

יצאה לאור סדרת הספרים של הרב חגי לונדין: 'מאמרי ליבה במשנת הרב קוק'. הסדרה מבארת באופן בהיר ושיטתי את מאמריו המרכזיים של הרב קוק. במסגרת זו יצאו המאמרים 'הדור'; 'למהלך האידיאות בישראל'; 'חזון הצמחונות והשלום'. להשגה במכון בניין התורה 02-994-4141.

יצירה ישראלית/ בעריכת הרב חגי לונדין.

בספר זה יש סיכום מיוחד של הפסקאות בהן עוסק הרב קוק ביצירה הישראלית המקורית. מתוך עולמה הפנימי של נפש העדינה והמיוחדת של הרב קוק, הנטועה כל העת בתוככי עולם הקודש, הולכת ונפרסת לעינינו משנה רוחנית עמוקה, המקיפה את גווני היצירה האנושית – ספרות, שירה, אמנות ואסתטיקה – ומאירה אותם באור יקרות. הספר יצא בהוצאת ראש יהודי.

עלון חדש

עלון חדש מופיע בימים אלו, ושמו: 'למען ציון לא אחשה', יו"ל ע"י אגודת חלמי"ש – חרדים למען יהודה ושומרון. בעלון מובאים תורות וסיפורים מגדולי ישראל בעניין חשיבות מצוות ישוב הארץ בדורנו. ניתן לקבל את העלון מדי שבוע במייל. nursfhy@gmail.com

שמריה גרשוני, "עד אמצא מנוח במשכנות לאביר יעקב", 'המעין', גליון תשרי תש"ע.

בחוגי 'מרכז הרב' מקובלת האגדה כאילו הרב שמעון שקופ הוזמן ע"י הרב קוק לכהן כראש ישיבת 'מרכז הרב', וכאילו הסיבה שלא אירע כך בפועל היתה מסיבותיו של הרב שקופ.

במאמרו 'עד אמצא מנוח במשכנות לאביר יעקב', מפרך שמריה גרשוני אגדה זו, ומוכיח כי המאורעות היו הפוכים לגמרי מהמקובל, ושילת האפשרות למינוי הרב שקופ לראשות הישיבה היתה דווקא מצידו של הרב קוק.

המאמר גם סוקר בהרחבה רבה את קורותיה של ישיבת 'מרכז הרב' בשנותיה הראשונות, החל מהרעיון הראשוני ועד להיותה לישיבה מסודרת.

יתבררו יתלבנו ויצרפו רבים/ ר' בנימין יוחנן נקר

בספר זה דן המחבר בסוגיות רבות בהלכות ציבור, ומסתמך בין היתר על דברי הרב קוק. הספר זכה להסכמות מרבנים שונים, ביניהם הגאון ר' דב ליאור שליט"א. 02-5909495

חדש: פורום הרב קוק

פורום יחודי באתר שורש, העוסק בחיי הרב קוק ובתורתו. הפורום הוקם בשיתוף עם ארגון אור האורות.

המשך מהעמ' הקודם

הגאון ר' ברוך דב פוברסקי, ראש ישיבת פוניבז', מעיין בחוברת 'אור הברק'

בהקמתם את בני ברק, רצו מתנחליה להפריך את הדעה השכיחה ביחס לחרדים. כך כותבים ר' יצחק וחבריו באחד המכתבים ששלחו להנהלה הציונית: "המושבה בני ברק היא הניסיון הראשון בתקופתנו שהצליח לבטל לגמרי את הרושם של הדעה המקובלת, כי האלמנט החרדי אינו מסוגל לעבודת בנין ותחיה, ובפרט לעבודת אדמה. בני ברק היא סתירה חיה למשפטים קדומים על היהדות החרדית שהיו קבועים וחתומים כבר ודאי וטבעי".

בנקודה זו חש הרב קוק הזדהות מיוחדת עם תושבי בני ברק. ישושים שונים זכו לעידודו של הרב קוק, אולם כלפי בני ברק היה שמור לו יחס מיוחד של אהבה, בשל הרעיון המיוחד שסימלה המושבה: ישוב הארץ מתוך קדושה וטהרה – כפי שהיה בראשית הישוב, בתקופת תלמידי הגר"א והבעש"ט, שהניחו את היסוד לבנין הארץ. נקודה זו התבטאה יפה גם בחייו של מייסד המושבה, ר' יצחק גרשטנקורן, שהיה דמות נדירה וייחודית באותה תקופה; ת"ח ובר אוריין, שהינו איש מעשה מוצלח הפועל באהבה ובמסירות ליישב את הארץ. בשל כך, זכה ר' יצחק ליחס מיוחד של חיבה והערכה מצידו של הרב קוק, ואף היה אצלו כבן בית.

לאורך שנותיה הראשונות של בני ברק, החל מהיותה רעיון מופשט ועד לביסוסה כמושבה מפותחת, נעזרו חבריה במרן הרב קוק – והוא שמח לסייע ככל שהיה בידו. עזרתו הקיפה את כל צדדי החיים של המושבה, הגשמיים והרוחניים: מדאגה לשמירה על המושבה, ועד לסידורי הרבנות. גם מעמדו כראש היהדות החרדית, הוסיף לזכות הגדולה שראו אנשי המושבה לעצמם בהיותם מושפעים ממנו, דרך ביקוריו במושבה ודאגתו

לתושביה.

ישנם כיום עוד אנשים מבוגרים, שכולדים צעירים זכו להימנות על מתנחלי בני ברק הראשונים, ועוד זוכרים את נוכחותו המרשימה של הרב קוק בבני ברק ואת עזרתו הגדולה להקמתה וביסוסה.

החוברת יצאה לכבוד היארצייט של ר' יצחק גרשטנקורן, מייסד העיר, שחל בכ"ה תשרי תש"ע. בטקס חגיגי שנערך בעיריית בני ברק, לציין 48 שנים לפטירתו, חולקה החוברת למוזמנים, ובתוכם גדולי ישראל הגאון ר' ברוך דב פוברסקי שליט"א, ראש ישיבת פוניבז', הגאון ר' מנחם מנדל שפן שליט"א, והגאון ר' שלמה בן שמעון שליט"א. שלושת הרבנים הנ"ל קיבלו את החוברת בשמחה, והביעו התעניינות בתוכנה.

בימים אלו החוברת מגיעה החוברת לחנויות. לפרטים: reivyaa@gmail.com או להתקשר: 054-657-3528

גדולי ישראל מסיבים לשולחן הכבוד, בטקס החגיגי לזכר מייסד העיר

יוצא לאור ע"י ארגון 'אור האורות' להפצת תורת הראי"ה קוק זצ"ל
♦ שאלות ותגובות ניתן לשלוח לכתובת: רח' הרב צבי יהודה 6 דירה 3 בת- ים, או בדוא"ל ♦ ניתן לקבל את העלון במייל מדי חודש
עיצוב גרפי: דוד שטיין 054-9792771

את העלון אפשר למצוא גם באתר "ישיבה":

www.yeshiva.org.il